

Patikkaretkellä mahtavassa Montenegrossa

Montenegron jylhissä ja vehmaissa vuoristomaisemissa lepäsivät sekä sielu että silmä. Vaasan Latu ry:n vaellus- ja virkistysmatka 26.6.-3.7.2017 mahtavaan Montenegroon Balkanille oli houkutelut 28 patikoijaa ikähaitarilla teinistä vaariin. Montenegron värikäs historia ja lumoava luonto tekivät lähtemättömän vaikutuksen. Hyvät järjestelyt, matkanjohtaja Matti, paikallisoppaat Rado ja Amijan sekä kuljettaja Lasse takasivat, että matkamme onnistui hienosti.

Montenegro pähkinäkuoressa:

- vuosituhansien saatossa aluetta ovat hallinneet monet kansat ja valtiot, oli itsenäinen ruhtinas- ja kuningaskunta vuodesta 1878 ensimmäisen maailmansodan loppuun asti, jonka jälkeen osa entisen Jugoslavian kuningaskuntaa
- itsenäistyi Serbian ja Montenegron liitosta 2006
- Naton jäsenvaltio kesäkuusta 2017
- viralliset EU-jäsenyysneuvottelut aloitettiin kesäkuussa 2012
- valuutta: euro
- n. 650 000 asukasta
- kieli: montenegro

Tungos Vaasan lentoasemalla klo 5 juhannuksen jälkeisenä maanantaiaamuna oli ennennäkemätön. Syynä olivat kotimatkaalle lähdössä olleet yleisurheilun EM-joukkuekilpailuissa juhannusviikonloppuna kisailleet urheilijat välineineen. Kiirettä piti, että pääsimme koneeseen ja ehdimme nipin napin — laukut mukaan lukien — jatkolennot Helsingistä Dubrovnikiin, Kroatiaan.

Dubrovnikin kentällä meitä oli vastassa Ingves & Svanbäckin kuljettaja Lasse Saukkonen valkoisella linjurillaan, ja matkanjohtajamme Matti Metsälampi toivotti meidät tervetulleiksi yhteiselle seikkailulle. Suuntasimme ensin kohti Montenegron rajaa, josta rajamuodollisuuksien selvittämisen jälkeen kohti Montenegron pääkaupunkia Podgoricaa, ja edelleen serpentiiniteitä pitkin yhä ylemmäs vuoristoon. Tie kulki pitkin kirkasvetisen Moracajoen vartta ja näkymät olivat upeat syvälle kanjoniin ja ylös vuorille. Kontrasti tasaiseen Pohjanmaahan oli selkeäkin selkeämpi ja ihailtavaa riitti. Illansuussa saavuimme noin 954 metrin korkeudessa sijaitsevaan 3000-4000 asukkaan Kolasinin kylään ja kylpylähotelli Biancaan, joka olisi tukikohtamme ensimmäiset viisi yötä.

Huh hellettä!

Ensimmäinen patikkaretki oli eräänlainen 'kuntotesti': noin 12 kilometrin vaellus Mrtvicajoen syvässä kanjonissa, joka kuuluu Maganikin vuorijonoon, jonka korkeimmat huiput ovat yli 2100 metrissä. Kuljimme kapeaa ja paikka paikoin kivistä polkua pitkin vaihtelevissa ja kauniissa maisemissa. Reitin varrella oli myös erikoisia paikkoja, mm. vuonna 1858 rakennettu kivisilta ja mahdollisesti ensimmäinen tie, jotka toimivat tärkeinä kulkureittinä, sininen laguuni sekä Jugoslavian armeijan 50 vuotta sitten vuorensinimään kovertama syvennys, joka helpotti joukkojen kulkua kanjonissa. Se, mikä teki retkestä aivan erityisen, oli kuitenkin kova helle — jopa +37 °C! Suomen kylmän suven ja edeltäneen matkapäivän räsytysten jälkeen

kova helle suojaissassa rotkossa verottivat voimia merkittävästi. Litroitain juotu neste lähinnä hikoiltiin pois. Uupumus uhkasi kaikkia, ja muutama joutui keskeyttämään retken. Onneksi selvisimme kaikki takaisin hotelliin, osa meistä pienin vaurioin.

Paluumatkalla hotelliin pysähdyimme Moracajoen laaksossa vuonna 1252 perustetussa Moracan ortodoksiluostarissa, jota pidetään yhtenä Montenegron kauneimpana. Turistikohde, mutta silti siellä vallitsi rauha.

Ensimmäisen patikkapäivän kokemuksista viisastuneena ja sääennusteiden luvatussa kovaa hellettä koko viikoksi matkanjohtajamme Matti yhteistuumin asiantuntevien paikallisoppaidemme Radon ja Amijanin kanssa suunnittelivat seuraavien päivien reitit suurelta osin uusiksi. He halusivat tarjota jokaiselle jotakin: valittavana oli joko kevyempi ja lyhyempi reitti; vaativampi ja pitempi reitti; tai oli myös mahdollista jäädä kylpylähotelliin palautumaan ja rentoutumaan.

18 km vaihtelevissa kansallispuistomaastoissa

Toisen patikkapäivän vaativampi ja pitempi retki suuntautui Biogradska Goran kansallispuiston ja Bjelasicavuoren vaihteleviin maastoihin. Koska Bjelasicalle ollaan rakentamassa uutta laskettelukeskusta ja alueella on käynnissä valtava maanrakennus- ja tietyöurakka, ryhmät kuljetettiin jeepeillä serpentiiniteitä pitkin 1670 metriin rakennustyömaiden ohi. Vuorelta avautui upea näköala: vuoria oli kaikissa ilmansuunnissa. Patikoimme kukkaniittyjen halki ja nousimme n. 1960 metriin, jossa silmä lepäsi ja vilvoittava tuuli puhalsi.

Noin 18 kilometrin päivävaelluksen aikana tunnistimme niittykukkia ja nautimme niiden kauneudesta, patikoimme pyökkimetsissä, samoilimme sademetsässä, läähätimme jyrkissä nousuissa ja olimme tarkkoina vaarallisissa laskuissa ja puronylityksissä, söimme ahomansikoita ja joimme virkistävät oluet/mehut paikallisen maatilallisen luona terassilla. Liittypä eräällä metsätiellä joukkoomme myös vapaana laiduntava lehmä, joka seurasi mukanaamme kilometritolkulla ennen kuin Simo sai hätistettyä sen palaamaan tulosuuntaan vasikoidensa luokse. Pitkän ja hikisen, mutta upean luontoretken jälkeen patikoijilla oli voittajan olo ja mieli korkealla!

Huipulla tuulee

Kolmannen patikkapäivän aamuna sää oli edelleen kaunis ja lämmin, mutta tuuli oli kova jo lähtiessämme Lassen kyydissä kohti Montenegron korkeimpiin vuoriin kuuluvaa Komovia. Kapeilla ja mutkitteluilla serpentiiniteillä, jyrkänteiden reunalla ajaminen isokokoisella linja-autolla edellytti sellaista kääntyilemistä, että auton perävalot melkein näkyivät. Reilun tunnin tasaisen varman ajomatkan jälkeen saavuimme Stavnin 'ekokylään', Komovin juurella n. 1800 metrissä sijaitsevalle ylätasangolle. Komovi, joka tarkoittaa hevosenkenkää, avautui komeana ja ylväänä edessämme kaksine huippuineen.

Kevyemmän reitin valinneille luvassa oli patikointia kukkaniityillä, aikaa ottaa rennosti ja keskittyä valokuvaukseen ja palata aikaisin hotelliin, jotta aikaa jäi nauttia kylpylän mahdollisuuksista.

Vaativamman ja pidemmän reitin valinneen ryhmän tavoitteena oli kiertää huippu ja palata toista reittiä ekokylään, mutta mm. kovan tuulen takia kapuamista huipulle asti ei edes suunniteltu. Se oli pienoinen pettymys ryhmän kokeneille 'huiputtajille'.

Matkaan lähdettiin vapaana laiduntavien hevos- ja lammaslaumojen saattelemina pitkin kukkaniittyjä yhä ylemmäs. Maisema oli kuin Pikku Heidi -elokuvasta. Pian saimme kuitenkin tuta, mitä on ylittää 'rakka', eli hyvin kivinen ja jyrkkä rinne. Kävelysauvoista oli suuri tuki ja

turva. Syötyämme eväät solassa jyrkkä nousu jatkui ja hengitys kiihtyi niin, että puheensorina lakkasi luonnostaan. Ja tuuli yltyi. Kun saavutimme huippujen välisen solan korkeimman kohdan ja tarkoituksena oli kääntyä vuoren itärinteen puolelle kiertääksemme vuori, tuuli oli joidenkin arvioiden mukaan jopa 35 m/sek. Turvallisuussyistä paikallisoppaamme Rado ja Amijan eivät suositelleet vuoren kiertämistä vaan palaamista samaa reittiä takaisin. Noudatimme oppaiden suositusta välttääksemme turhia riskejä.

Paluumatkalla saimme nauttia huikeista kalkkikivihuipuista toisesta näkövinkkelistä ja tajusimme, kuinka suuri tulomatkan nousu 400 metriä olikaan ollut. Paluumatkalla saimme muistutuksen myös siitä, kuinka helposti patikoija voi horjahtaa jyrkältä rinnepolulta ja vierähtää rinnettä alas. Tässä tapauksessa onneksi vain pari metriä kunnes puut pysäyttivät vauhdin. Retkelle kertyi pituutta noin 12-13 km, mutta haasteellisuudessaan se oli matkan jännittävin. Palautusjuomat ekokylän terassilla maistuivat väsyneille mutta rentoutuneille patikoijille.

Ei kiviä!

Perjantaksi suunniteltu retki Sinjajevinavuorelle ei toteutunut edellisen päivän myrskyn aiheuttamien vahinkojen takia. Patikoijien toive perjantain uudesta reittivalinnasta oli: "Ei kiviä!", sillä edellisen päivän jyrkät, kiviset rinteet ja niiden ylittämisen haasteellisuus olivat vielä tuoreena mielessä.

Suuntasimme toistamiseen Biogradska Goran kansallispuistoon. Jeppikuljetuksella pääsimme noin 1600 metrin korkeuteen. Patikoijat jaettiin jälleen kahteen ryhmään: vaativamman reitin valinneet ja kevyemmän reitin valinneet. Kuljimme pitkin metsäteitä, kukkaniittyjä ja paikka paikoin jyrkkiäkin polkuja vihreillä rinteillä. Matkaa kertyi n. 12-13 km ja tempo oli hiukan rennompina kuin aiempina päivinä. Paikallisoppaallamme Radolla oli jopa aikaa yrittää pelastaa laumastaan eksynyt karitsa, joka määki sydäntäsärkevästi vuorenrinteellä.

Sumun läpi kohti Kotoria

Lauantaiaamuna lähdimme junalla Kolasinista n. 70 km päässä sijaitsevaan Podgoricaan. Matti-opas oli 'peloitellut' meitä matkustamisesta karjavankkuritason kyydillä, mutta yllätykseksemme matkustimme ykkösluokan ilmastoidussa vaunussa. Koska junarata kulki korkealla, noin 200 metrin korkeudessa, ikkunoista avautui upea näköala vuoristoon ja alas kanjoniin, jonka pohjalla virtasi joki. Näimme myös kahden vuoren yhdistävän, yli 500 metrin pituisen sillan 217 metrin korkeudessa. Taisi itse kukin ottaa muutaman kuvan maisemista, jollaisia ei Pohjanmaalla näe.

Podgoridcan asemalle saavuttuamme ilma oli kuin lehmän henkäys; +34 °C. Lassen viileä bussi oli odotettu näky. Matka jatkui mm. entisen kuninkaallisen pääkaupungin Cetinjen ohi halki maaseudun kohti rannikkoa, jossa linja-automme mutkitteli hallitusti pitkin serpentiiniteitä. Kun saavuimme Lovćen kansallispuiston näköalaravintolaan, edessämme olisi ollut kaunis näkymä suosittuun turistikohteeseen Kotorinlahdelle ja Vrmacin vuoristoon – ellei sankka sumu olisi täydellisesti peittänyt näkymää.

Sukelsimme sumun sekaan ja lähdimme patikoimaan alaspäin kohti Kotoria pitkin jyrkkää hevospolkua, joka oli aikoinaan ollut ainoa reitti Montenegron ja muun maailman välillä. Aurinko porotti, hiki virtasi. Pysähtyminen paikallisen perheen ylläpitämässä rinnekuppilassa oli todellakin tarpeellinen ja ansaittu! Kotorin vanhaakaupunkia lähestyessämme Matti kertoi Kotorista ja muurista, joka on aikoinaan suojannut kaupunkia. Päädyimme läikäytyneinä mutta onnellisina Kotorin kauniiseen, UNESCON maailmanperintökohteisiin kuuluvaan vanhaankaupunkiin laskeuduttuamme lähtöpaikasta noin 1000 metriä noin 9 km:n matkalla.

Urakan päätteeksi Matti tarjosi perinteiseen tapaan piristävät luumurakisnapsit ennen siirtymistämme hotelli Marijaan.

Uiminen Kotorinlahdessa virkisti ennen illallista, jonka söimme Kotorin vanhassakaupungissa tunnelmallisessa ravintolassa. Illastimme tummuvassa illassa hyvän musiikin säestämä ja rennossa tunnelmassa. Illan lopuksi jätimme jäähyväiset oivallisille ja vieraanvaraisille oppaillemme Radolle ja Amijanille kiitosten kera.

Dubrovnik, kaunis mutta vilkas

Alkuperäisen matkaohjelman mukaan viimeisenä patikointipäivänä oli tarkoitus tutustua Vrmacin vuoristoon Kotorin läheisyydessä. UNESCON maailmanperintökohteisiin lukeutuva Dubrovnikin vanhakaupunki sai meidät kuitenkin muuttamaan suunnitelmia. Kun vihdoinkin selvisimme Montenegron ja Kroatian rajalla tarkastuksista ja muodollisuuksista, ajoimme rantareittiä kohti Dubrovnikin vanhaakaupunkia. Punatiiliset katot kirkasvetisen Adrianmeren rannassa palmujen ympäröimänä olivat kaunis näky ja vanhakaupunki oli upea. Moni meistä kuitenkin joutui toteamaan, että vuoriston seesteisen ja rauhoittavan ympäristön jälkeen vanhakaupungin ihmisvilinä ja turistinähtävyydet olivat kuitenkin liian äkkijyrkkä muutos. Kolmen tunnin pysähdys oli täysin riittävä. Hyvä silti, että tämäkin kaunis kohde tuli nähtyä samalla reissulla.

Majoituimme Lapadinlahden alueella sijaitsevaan Hotel Dubrovikiin, jossa söimme myös viimeisen yhteisen illallisen. Sen huipentuma oli Matin ja Lassen järjestämä yllätyssyntymäpäiväjuhla kakkuineen ja onnittelulauluineen ryhmämme nuorimman, mutta sitkeäksi ja kärsivälliseksi patikoijaksi osoittautuneen 13-vuotiaan Ville-Valtteriin kunniaksi.

Illan viimeinen ohjelmanumero oli juttelu- ja ideointituokio uusista yhteistyömahdollisuuksista ja matkakohteista sekä Matin ja Lassen kiittäminen onnistuneesta reissusta, toisen Matin upean tenorisoolon myötä.

Kivaa oli, uusia retkiä odotellessa

Suhteellisen tuntematon Montenegro oli matkakohteena mielenkiintoinen: maa, jossa voi yhtä aikaa nähdä modernia tekniikkaa ja kokea aikamatkan menneille vuosikymmenille. Matin, Lassen ja paikallisoppaidemme ansiosta tiedämme nyt edes hitusen enemmän maan historiasta, nykypäivästä, pyrkimyksistä ja etenkin luonnosta. Montenegron vuoriston patikkareitit olivat vaativampia ja haasteellisempia kuin Vaasan Ladun aiempien reissujen reitit, mutta myös kauniimpia, monipuolisempia ja vaikuttavampia. Yleisvaikutelma reissuporukan tunnelmista, mielikuvista ja muistoista tuntuivat olevan erittäin positiivisia. Kommentit tyyliin: "Olen nauttinut kovasti matkasta ja matkakumppanit ovat aivan ihania ihmisiä"; "Todella hyvät tunnelmat jäi!"; "Joka sentin arvoinen reissu"; "Pidin matkasta todella paljon" ja "Mahtava reissu!" puhuvat puolestaan.

Patikoiden ikähaitari oli laaja, teinistä vaariin, ja matkassa mukana oli niin kokeneita, jopa Kilimanjaron ja Himalajan valloittaneita konkareita kuin ensikertalaisia. Uusien tulokkaiden on helppo sopeutua huumorintajuiseen, rentoon ja sopuisaan Vaasan Ladun porukkaan.

"Kaikki palasivat ehjinä kotiin, ja iloisia ilmeitä on näkynyt", summaa Vaasan Ladun puheenjohtaja Pekka Uusi-Hakala. Myös matkanjohtajamme Matti oli tyytyväinen kokonaisuuteen, joskin sää oli hänen mielestään liian kuuma, mikä aiheutti ongelmia. "Kivaa oli! Mielelläni patikoin teidän kanssanne tämän jälkeenkin", sanoo Matti. Tuohon kommenttiin yhtynevät kaikki reissulla olleet. Patikointi kauniissa luonnossa ja mukavassa seurassa tuo mielenrauhaa.

Useita uusia reissuja on tiedossa tai ideointiasteella. Syksyllä on ruskaretki Kolille ja kevättalvella hiihtoretki Saariselälle. Ensi kesän patikkareissu kohdistunee Islantiin. Pilvilammen alue Vaasassa tarjoaa myös hyviä ulkoilumahdollisuuksia ja talkooapu on aina tervetullutta. Seuraa Vaasan ladun nettisivuja ja päivityksiä Facebookissa!